

ДИГИТАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ – КЛЮЧ КЪМ УСПЕХА В СЪВРЕМЕННОТО ОБУЧЕНИЕ

Ивелина Миткова Вардева¹, Елена Миткова Вардева–Тодорова²

¹Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас

² ПГМССЕ „Никола Йонков Вапцаров“, Средец

DIGITAL COMPETENCES A KEY TO SUCCESS IN TRAINING

Ivelina Mitkova Vardeva¹, Elena Mitkova Vardeva–Todorova²

¹University „Prof. Dr Asen Zlatarov“, Burgas

²PGMSSE „Nikola Yonkov Vaptsarov“, Sredets

** Авторът изказват благодарност към научен проект ДН05/8-2016 „Дигитални компетенции и медиаобразование в предучилищна и начална училищна възраст (2016-2019)“, за финансиране на настоящата работа.*

Abstract: The introduction of e-Learning into the development of digital skills from early childhood is particularly important for the changing modern teaching due to development and achievements of the new ICT (Information and Communication Technologies) and relations with the trainees. The introduction of new technologies in education is constantly increasing, which in turn creates a need for new trainers' competencies to facilitate the deployment of improved ICT infrastructure and the adoption of e-integrated business processes and the need for development training.

This article aims to examine the current state of digital competences of teenage generation in Bulgarian educational system and to show that digital competences are key to success in today's digital society.

Today educational institutions in the field of pre-school and primary pedagogy are challenged to provide students with sufficient knowledge and practices to meet the emerging skills and competency requirements of the labor market.

Keywords: digital competences, digital training, online laboratory, contemporary education

Дигиталните компетенции и медиаобразованието са все по-разпространен метод за преподаване и обучаване на подрастващите от все по-ранна детска възраст. Повечето преподаватели споделят опита си от ползотворното и позитивно въздействие върху обучаемите. При всеки един от нас в ранната възраст е липсвал богат житейски опит, но всеки по своему се е отличавал с мотивираност да учи и да развива стремежа си за успешна професионална реализация. Потребността от самоусъвършенстване е присъща на всеки възрастен.

Какво представляват дигиталните умения и каква е тяхната роля в обучението? Глобализацията продължава да се изправя пред Европейския съюз с нови предизвикателства, където всеки гражданин ще се нуждае от широк спектър от ключови умения за гъвкаво приспособяване към бързо променящия се и силно взаимосвързан свят. Образованието от своя страна се намира в позиция на двойна ключова роля, както социална, така и икономическа. Изискванията към нея са тя да гарантира, че гражданите на Европа придобиват базисно необходимите компетенции, за да могат по-лесно да се приспособят към гъвкавите промени в съвременния свят.

Достатъчно е да бъдат развити разнообразни индивидуални умения относно различните потребности на учащите и едновременно с това да се гарантира равенство и достъп за онези групи обучаеми, които се нуждаят от специална подкрепа, за да могат да постигнат своя образователен потенциал.

В анекса на „Препоръка на Европейския парламент и на съвета към официалния журнал на Европейския съюз“ са описани ключови компетенции за учене през целия живот. В този контекст основните цели на референтната рамка обхващат¹:

1. идентифициране и дефиниране на ключови компетенции, необходими за лично изпълнение, активно гражданство, социално сближаване и пригодност за заетост в общество на знанието;

2. подкрепа на усилията на държавите-членки на Европейския съюз да гарантират, че до края на началното образование и обучение обучаемите ще са придобили ключовите компетенции до ниво, подготвящо ги за живота на възрастните и е основа за по-нататъшно продължение на тяхното обучение. Възрастните трябва да са в състояние да развият и актуализират своите ключови умения през целия си живот.
3. представяне на референтен инструмент на европейско ниво за създаване на политики, за осигуряване на образование, за работодателите и самите обучаващи се, за улесняване на усилията на национално и европейско равнище, за постигане на общи цели.
4. предоставяне на рамка за по-нататъшни действия на общностно равнище и програма в рамките на общностните програми за образование и обучение.

Партньорски дейности между училища, свързани с развитието на ключовите компетенции в Европа, ще подобрят възможностите за взаимното обучение. Ключовите компетенции са считани за еднакво важни, защото всека от тях може да допринесе за успешен живот на съвременното дигитално общество на знанието. Много от представените компетенции се припокриват, свързани са една с друга и си взаимодействат. Компетентността в основните умения на езика, грамотността, математиката, информационните и комуникационните технологии (ИКТ) са основна база за учене, а ученето от своя страна подпомага всички учебни дейности. Има редица теми, които се прилагат в цялата референтна рамка като: критично мислене, творчески потенциал, инициатива от страна на обучаемите и обучаващите, решаването на проблеми от страна на обучаващи, обучавани и родители или семейство, оценката на риска, вземането на решения и конструктивното управление на чувствата играят роля и в осемте заложили ключови умения от Европейския съюз.

Успешната комбинация от ключови компетенции е определена като: знания, умения и нагласи, подходящи за контекста. Това са такива компетентности, от които всички индивиди се нуждаят за лично удовлетворение и развитие, активно гражданство, социално включване и последващо наемане на работа. Референтната рамка определя следните осем ключови компетенции.

Въвеждането на онлайн лаборатории за провеждане на научни експерименти са едни от най-интересните и полезни образователни ресурси в мрежата. В тях може да се визуализират различни процеси и обекти, да се провеждат обучения, учебни експерименти, да се достигне до идеи за самостоятелни проучвания и изследвания. От направеното проучване работният екип достигна до извода, че онлайн лабораториите имат за цел:

- да подкрепят обучението във всички възрасти;
- да подпомагат работата на обучаващите чрез множество проучвания и изследвания в конкретна област;
- да се допринесе за осъществяване на връзки между училища и университети;
- да спомогнат за общуването между децата и техните родители;
- да се активизират връзките между деца, родители, училище и общество.

За по-добро разбиране на естеството на дигиталните компетенции, Европейската комисия разработи „Европейска рамка за дигитална компетентност на гражданите“ – DigComp. Тя включва пет области с общо 21 компетенции. Областите са: информационна грамотност и работа с данни; комуникация и сътрудничество; създаване на дигитално съдържание; безопасност и разрешаване на проблеми. които

Европейската онлайн платформа за училищно образование School Education Gateway е създадена с цел поддържане на единна отправна точка за учителите, училищните ръководители, експертите и други специалисти в областта на училищното образование. Сайтът е преведен е на 23 езика и включва множество тематични страници в областта на училищното образование като: основни умения; образование и грижи в ранна детска възраст; езиково обучение; гражданство; приобщаващо образование и справяне с преждевременно напускане на училище, учители и училищни ръководители; компетенции в областта на културата и на творческите изяви; личностно развитие и благополучие; обучение по предприемачество. Включени са множество онлайн курсове, курсове на място и ресурси като публикации, ръководства и учебни материали, с помощта на които да се информират преподавателите и да подобряват своята педагогическа практика². Общността на училищата в Европа eTwinning предлага платформа за педагози (учители, главни учители, библиотекари и др.), които работят в училище или детска градина в една от европейските страни и са се включили, за да си общуват, сътрудничат и развият общи проекти, за да се чувстват и да бъдат част от най-въълнуващата учебна общност в Европа. Към тази общност само от България са присъединени към текущия момент (на проучването – 07.2018г.) 779 учители, 2498 училища и 5071 про-

екти. В eTwinning се насърчава училищното сътрудничество в Европа посредством Информационни и комуникационни технологии (ИКТ), като осигурява подкрепа, инструменти и услуги на училищата. eTwinning също така предлага възможности за безплатно и непрекъснато онлайн професионално развитие за преподаватели. Включени са обучителни събития, онлайн семинари, онлайн курсове, работилница за професионално развитие, тематични конференции, годишни конференции и др.³⁴

Към Europass е създадена „Матрица за самооценка“ на три нива на владеене⁵:

- основно ниво на владеене;
- самостоятелно ниво на владеене;
- свободно ниво на владеене.

Всяко от които обхваща следните пет компетенции:

- обработка на информацията;
- комуникация;
- създаване на съдържание;
- сигурност;
- решаване на проблеми.

Представената матрица на Europass цели правилна самооценка на всеки използващ информационни и комуникационни технологии по всяка от петте компетенции.

Заключение

Непрекъснатото подобряване на образованието в училище е ключът към успеха на съвременните млади хора. Необходимо е да бъдат мотивирани в проходащите стъпки от тяхното дигитално обучение и в тяхното интелектуално личностно усъвършенстване.

Като илюстрация на вечния човешки стремеж към себеусъвършенстване припомняме древната китайска поговорка, която гласи:

„Ако мислите за един ден напред – вземете си храна, ако мислите за една година напред – посадете дървета, а ако мислите за сто години – образовайте децата си.“

(Endnotes)

1. Official Journal of the European Union, RECOMMENDATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL, 2006
2. Европейска онлайн платформа за училищно образование, SchoolEducationGateway, <https://www.schooleducationgateway.eu/bg/pub/resources/tutorials/digital-competence-the-vital-.htm> (2017.05.29)
3. Kearney, С. и GrasVelázquez, À., Обобщен доклад. Дванадесет години eTwinning: Въздействие върху уменията на учителите и възможности за професионално развитие, представени от eTwinning учителите. Централно звено за координация на eTwinning – European Schoolnet, Брюксел, 2017
4. Общност на училищата в Европа, <https://www.etwinning.net>
5. Европейски Общности, 2015, https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/dc_-_bg.pdf